

N:o 92.

Af herr **Olsson** i Blädinge, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t*
angående ändrad sammansättning af taxeringsmyndig-
heterna m. m.

Inom vida landtmannakretsar har det väckt mycken förvåning, för att icke säga oro och bekymmer, att, oaktadt nuvarande tryckta tider, taxeringsvärdena å jordbruksfastigheterna vid sistlidet år taxeringsförrättningar i allmänhet åsatts mycket höga, ja i vissa fall oskäligt höga, utan att någon anledning därtill kunnat spåras i den af Riksdagen senast antagna bevilningsförordningen.

Man har vid detta förhållande frågat sig, huru det kan vara möjligt att så hastiga och brådstörtade omkastningar kunnat ske, och detta till och med, såsom nämnts, under tider, då icke allenast själfva jordvärdena, utan äfven jordbrukets alster varit i fallande priser.

För min del anser jag anledningen härtill vara att söka, dels uti taxerings- och pröfningsnämndernas sammansättning, och dels uti instruktionen för taxeringsmyndigheterna, hvars bestämmelser rörande jordbruksfastighetstaxeringen äro så sväfvande och hvarandra motsägande, för att icke säga missvisande, att de snart sagdt kunna tolkas huru som helst, allt efter som den fungerande taxeringsmyndigheten för hvarje gång, beroende på dess sammansättning, finner lämpligt. Så t. ex. föreskrifves å ena sidan, att taxeringsvärdet kan bestämmas i enlighet med verkställd så kallad hypoteksvärdering, men å andra att senast betingade köpeskillning äfven må vara till ledning härför.

Låt oss då se hur dessa båda bestämmelser hvar för sig verka vid en fastighetstaxering.

I förra fallet värderas arealen af åker, äng och skogsmark, allt efter sin beskaffenhet, efter fastställda tariffer, och summan häraf utgör

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 43 Häft. (N:is 92—96). 1

det fastighetsvärde, som för hypoteksföreningens vidkommande godkännes, hvilken summa dock kan höjas med högst 10 %, allt efter som fastigheten är välbelägen. Någon hänsyn till egendomens åbyggnader eller skogens beskaffenhet har icke tagits eller ifrågasatts; man har i värderingsinstrumentet endast lämnat en beskrifning häröfver.

I senare fallet däremot ingår icke allenast samtliga åbyggnader utan jämväl den växande skogen uti köpeaftalet och köpesumman blifver faktiskt en annan, synnerligast om det är fråga om en mindre fastighet, däribland nybyggda »egna hem», kanske två- å tredubbelt mot själfva jordvärdet, beroende däraf att åbyggnaderna äro i godt skick eller måhända att en sparad skogspark är till finnandes.

Äfven öfriga bestämmelser, såsom att hänsyn skall tagas till kreatursbesättningen, kan vara missvisande, ty det är ingalunda fastslaget, att alltid å den bästa jorden hållas de flesta djuren, då härpå kan bero huruvida man lagt an på kreatursskötsel, som vanligen åtföljes af kraftfoderinköp, eller spannmålsproduktion för afsalu, hvilket sistnämnda den bättre jorden är mera lämplig för än den sämre, och kan alltså bestämmelsen i fråga leda till den orimligheten, att den sämre jorden får samma eller till och med högre taxering än den bättre.

Så kommer ytterligare en bestämmelse, som taxeringsmyndigheterna hafva att taga i beaktande, nämligen *skogens beskaffenhet*, hvilken bestämmelse hittills i regel tolkats så att man beräknat värdet efter ett uthålligt skogsbruk. Först vid sistlidet års taxering, för så vidt jag har mig bekant, har vidtagits den åtgärden, att man, ganska godtyckligt vill jag förmoda, lagt värdet å den växande skogen till taxeringsvärdet i öfrigt.

Närmaste följd af att denna bestämmelse tolkats så efter bokstafven torde snart komma att visa sig i en mer än vanligt liflig skogsafverkning, ty de jordägare äro antagligen få, som hafva både råd och lust att årligen betala skatt för en vara, som icke förrän efter afverkningen lämnar någon inkomst.

På snart sagdt alla områden, där en utredning tarivas eller en värdering är ifrågasatt och man eftersträfvat att komma sanning och rättvisa så nära som möjligt, tillkallas sakkunniga för att afgifva utlåtande. Så ock då fråga är att för hypoteksföreningens räkning verkställa värdering å en jordbruksfastighet, skall denna förrättas af i jordbruk kunnige och erfarne personer. Men är det frågan om att enligt bevillningsförordningen taxera och värdesätta jordbruk, då nöjer man sig snart sagdt med hvem det vara må, tjänstemän i hvilken befattning som helst, yrkes- och närings-

idkare på alla områden, hafva de än aldrig satt sin fot på ett åkerland eller veta det minsta rörande jordbrukets enklaste grunder och förutsättningar, och dessa icke-fackmän kunna till och med i taxerings- och pröfningsnämnderna utgöra majoritet, ty, ehuru det är föreskrifvet att minst hälften af ledamöterna skola vara *fastighetsägare*, kan dock flera eller färre af dessa endast vara ägare af *annan fastighet* och således tilläfventyrs lika inkompetenta att bedöma ett jordbruk, som löntagaren och näringsidkaren i regel torde vara.

När möjligheter, för att icke säga stora sannolikheter förefinnas att få taxeringsmyndigheterna på så sätt sammansatta och dessutom med sådana bestämmelser till ledning för taxeringen, att de mera äro ägnade att förvillan än klara rättsuppfattningen, bör det visst icke förvåna, att de åsatta taxeringsvärdena stundom förefälla såsom vore de ett godtyckligt tilltaget hugg på måfå.

Hvilken fara för vårt jordbruk ett sådant osäkerhetstillstånd kommer att medföra, kan lätt tänkas, och det kan nog inte dröja länge förrän vi få skörda ledsamma frukter däraf, hvilka icke minst komma att gå ut öfver småbruket och den så mycket omhuldade »egnahems»rörelsen, och som säkerligen skall verka hämmande på denna rörelses utveckling trots alla vackra förespeglingar.

På de skäl jag anført, finner jag det vara högst nödvändigt att få till stånd en säkrare grund för jordbruksfastighetstaxeringen, så att den i verkligheten blir hvad den bör vara — »i möjligaste mån jämlik och rättvis», och får jag på grund häraf anhålla:

att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och därefter för Riksdagen föreslå, dels sådan förändring i taxeringsmyndigheternas sammansättning, att, då fråga är om jordbruksfastighetstaxering, endast personer med sakkännedom, under kontroll af kronans tillsatta ombud, härför anlitas, och dels att uti instruktionen för taxeringsmyndigheterna lämnas så tydliga och klara anvisningar och bestämmelser, att de kunna tjäna till verklig ledning vid ifrågavarande taxering.

Stockholm den 26 januari 1909.

P. M. Olsson.